

ਏ. ਪੀ. ਚੌਧਰੀ ਜੇ.

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1989 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2466

18 ਮਈ, 1990

ਪੰਜਾਬ ਬੋਰਸਟਲ ਐਕਟ, 1926- ਐੱਸ. 5, 8, 10(2), 20, 32-ਏ ਅਤੇ 35 -ਪੰਜਾਬ ਬੋਰਸਟਲ ਨਿਯਮ, - ਆਰ.ਐਲ. 11 —ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦਾ ਕੈਦੀ—ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਚਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ—ਅਜਿਹਾ ਕੈਦੀ—ਕੀ ਆਮ ਜੇਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪੈਰਾਈ ਨੂੰ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। (ਪੈਰਾ ੩)

226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

(i) ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ, ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

(ii) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੁਰੰਤ ਬੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ;

(iii) ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ;

(iv) ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ;

(v) ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵਾਂ ਰਿੱਟ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ;

(vi) ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(vii) *suits.suitable* i? ਜੇਲ੍ਹ ਦੌਰਾਨ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 1 ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮਾਣਯੋਗ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੇ.ਐਸ.

ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਲਈ ਐਮ.ਪੀ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

(1) ਇਹ ਅਪੈਰਾਥਿਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 22 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੈਰਾਥਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕੈਦੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਸਿਨ ਸਾਧਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਤੋਂ 21 ਸਾਲ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 20 ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ Anhexure R1 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 13 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 24 ਮਈ 1989 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਟੀਮ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕਮਾਤਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ - ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਬੋਰਸਟਲ ਐਕਟ, 1926 ਦੀਆਂ ਫਿਟਿਡ ਵੈਰੀਓਟਸ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

• ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ » ਰਾਜ <ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
(ਏ.ਪੀ. ਚੌਧਰੀ, ਜੇ.)

ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 5, 8 ਅਤੇ 10(2)। ਅਧਿਐਨ ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਮ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ

32, ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੇਲ ਐਕਟ, 1894 ਦੇ ਚੈਪਟਰ 11 ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ, ਕੈਦ ਜਾਂ ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਨੂੰ ਕੈਦੀ[^], ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

“ਅਨਕਰੀਜੀਬਲਜ਼।—ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਵਿਜ਼ਿਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪੈਰਾਥ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (14) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਪੈਰਾਥ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1982 ਦੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਧਾਰਾ 32-ਏ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਬੋਰਸਟਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਏ

ਕਿਸੇਰ ਅਪੈਰਾਥੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੁਰੰਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇਰ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੋਦਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇਰ ਅਪੈਰਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਅਪੈਰਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੌਜਵਾਨ ਅਪੈਰਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਲਈ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਆਚ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 20 ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 21 ਸਰੀਰਕ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਜਿਮਨਾਸਟਿਕ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਆਮ ਜੇਲ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪੈਰਾਥੀ ਨੂੰ ਬੋਰਸਟਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਭੇਜਿਆ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਿਧੀ ਵਿੱਚ 1 lf) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਦਲੇ 'ਤੇ ਹੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਆਮ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 5, 6 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ 21 ਤੋਂ 23 ਤੱਕ ਬਦਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(5) ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 6 ਜੁਲਾਈ, 1982 ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ 1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੋਰਸਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਅਨੁਸਾਰੀ R1 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਆਮ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਪੈਰਾਥੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਅਨੁਬੰਧ R1 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਏ.ਪੀ. ਚੌਧਰੀ, ਜੇ.)

ਐਕਟ ਦੇ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਮ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੀ. ਸੀ. ਜੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭੂਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰ

ਜੇਵੀ ਗੁਪਤਾ ਸੀ ਜੇ ਅਤੇ ਆਰਐਸ ਮੌਗੀਆ, ਜੇ.

ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਜੇਸੀ ਮਹਿਤਾ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1150 ਆਫ 1988

7 ਸਤੰਬਰ, 1990

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਆਰਟੀਕਲ 311(2)- ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965— ਰਿਸ. 14.(23), 15(4) ਅਤੇ 17— ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਆਰਿਡ ਰਿਸਰਚ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 1967— ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ. 38(2)-ਜਨਰਲ ਟ੍ਰਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ (ਆਚਾਰ) ਨਿਯਮ, 1964— RI. 3(1) (i) ਅਤੇ (ii)-' ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ - ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਗਲਤ ਸਨ, ਜੇਕਰ -

ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਧ ਦਾ ਵਿਚਾਰ *ਅਧੂਰਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ!* ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਗਲਤ ਸਨ। ਸੀਮਾ ਤਰਕ CCA ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 15(4) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।
(ਪੈਰਾ 13)

'ਤੇ ਪੜਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
(ਪੈਰਾ 14)